

SPEKTRUM

Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

Akademický rok
2005/2006
3
november

Ročník XII.
/XLIV./

Z O B S A H U

Stretnutie rektorov
technických univerzít /4
STU sa zapojila do boja proti
kriminalite /5
Otvorenie nového AR na
Bolonskej univerzite /5
Medzinárodná letná škola
na Univerzite v Oslo /10
Nielen chlebom
sa človek živí /15

Rovnosť šancí pre všetkých študentov

Prof. Ing. arch. Robert Špaček, CSc., prorektor STU pre medzinárodné vzťahy a vzťahy s verejnosťou, sa nedávno zúčastnil na zaujímavom medzinárodnom podujatí vo Vysokých Tatrách s názvom „Rovnaké práva a rovnaké možnosti na akademickej pôde“. Toto podujatie bolo zamerané na zohľadnenie podmienok a možností štúdia zdravotne znevýhodnených študentov. Usporiadala ho Univerzita Komenského, ktorá už v tomto smere získala skúsenosti vytvorením podporného centra pre zrakovo postihnutých študentov.

Čo bolo cieľom podujatia? Mali organizátori snahu porovnať prístup jednotlivých univerzít k znevýhodneným študentom?

Cieľom podujatia, ktorého sa zúčastnili kolegovia z 15 krajín, bola skôr snaha dať najavo uvedomenie si skutočnosti, že univerzita je prostredie, ktoré má byť demokratickejšie než spoločnosť ako celok, a v rámci toho by mala každá univerzita svojím programom umožniť študovať študentom s rôznymi druhmi postihnutia. Tam, kde to v súčasnosti robia, sa táto snaha inštitucionalizuje, a ostatné školy si dávajú za cieľ vytvoriť podporné centrá, ktoré by sa touto problematikou zaoberali. Podporné centrá zakladajú univerzity v rámci všetkých štátov EÚ, stávajú sa súčasťou akademickej kultúry a vysoká škola, ktorej takéto pracovisko chýba, má v tomto smere deficit.

Starostlivosť spoločnosti o hendikepovaných občanov je meradlom jej vyspelosti. Aká je situácia na Slovensku?

Majú naše univerzity vytvorené podmienky na vzdelávanie zdravotne postihnutých ľudí?

Univerzita Komenského a Technická univerzita v Košiciach majú takéto podporné centrá. Pokiaľ viem, na ostatných školách zatiaľ nie sú vytvorené. Priznám sa však, že moje informácie nemusia byť úplné. Zahraničné univerzity vydávajú špeciálne materiály pre znevýhodnených študentov a majú dokonca webovú stránku, na ktorej sú títo študenti informovaní o svojich možnostiach, o ponuke programov a podobne. Mám k dispozícii Sprievodcu pre znevýhodnených študentov, ktorý vydala univerzita v Lancashire vo Veľkej Británii. Na stretnutí v Tatrách som mal rozsiahlu diskusiu s profesorom

Alanom Hurstom z tejto univerzity. Zaujalo ho, že na Fakulte architektúry STU sa už roky vyučuje tzv. univerzálne navrhovanie, čo je tvorba prostredia vychádzajúca z požiadaviek znevýhodnených ľudí. Ide o celoeurópsky trend všetko prispôbovať najslabším jedincom.

Konferencia je príležitosťou na konfrontáciu našich skúseností s ostatnými účastníkmi. S čím ste Vy vystúpili na tejto konferencii?

Ja som na konferencii skôr počúval a som účastníkom projektu, ktorý vedie profesor Keppl z Fakulty architektúry. On ho na workshope aj prezentoval. Zaoberá sa výskumom možností štúdia architektúry sluchovo postihnutých študentov. Možno sa to na prvý pohľad zdá jednoduché, ale nie je samozrejme vnímať priestor bez vnemu jeho akustickej zložky. Projekt je rozpracovaný v spolupráci s psychológmi a so školou pre nepočujúcich v Kremnici. Zúčastňujú sa ho stredoškólači, naši možní budúci študenti.

Pri tvorbe nového vysokoškolského zákona spolupracovali aj univerzity vrátane STU. Je v ňom zakomponované aj vytváranie podmienok vzdelávania pre zdravotne hendikepovaných ľudí?

Vo vysokoškolskom zákone je niekoľko ustanovení, ktoré zrovnoprávňujú študentov s rôznym druhom postihnutia, napr. v tom, že univerzita musí zorganizovať prijímacie konanie, ktoré rešpektuje ich znevýhodnenie. Pri tomto špeciálnom probléme spolupracovali najmä univerzity, ktoré majú v tomto smere dlhodobé skúsenosti. Pokiaľ viem, UK má skúsenosti hlavne so študentmi so zrakovým znevýhodnením. Niektoré jej študijné odbory viac pracujú s textom a štúdiom je tam možné aj pomocou takých prostriedkov, ako je Braillovo písmo a iné. Na technických odboroch je situácia zložitejšia. Študenti musia pochopiť výkresy, výpočty, musia absolvovať experimentálnu prácu, získať špecifické technické zručnosti a pracovať v laboratóriách. Pre prítomných bol inšpirujúci príklad z Technickej univerzity v Košiciach, kde nevidomá študentka študuje strojnú inžinierstvo.

Vytvárať prijateľné študijné podmienky pre znevýhodnených študentov je veľmi zodpovedná práca. Má naša univerzita človeka, ktorý by zastrešoval takúto činnosť?

Pokiaľ viem, tak koordinátor pre prácu s postihnutými študentmi je ustanovený len na Fakulte architektúry, na rektoráte takéhoto priameho koordinátora nemáme. Reprezentanti z krajín, kde je táto problematika už dlhšiu dobu v intenzívnej starostlivosti, tvrdia, že koordinátor tohto typu musí byť v priamom kontakte s rektorom, podľa ich slov je to priamy reprezentant rektora pre prácu s postihnutými študentmi. Koordinátor má veľmi významné postavenie a s tým súvisiace kompetencie. Musí zabezpečiť, aby vyučovacie priestory univerzity boli dostupné pre postihnutých študentov, spolupracovať pri zostavovaní individuálnych študijných programov tak, aby sa minimalizovali dôsledky znevýhodnenia študentov počas ich univerzitného vzdelávania. Na spomínanom podujatí ma zaujalo napríklad aj to, že pred hotelom Panoráma, kde sa konalo stretnutie, bolo pristavené auto z Chorvátska patriace špeciálnej službe pre transport invalidných študentov. Jeho výklopná zadná stena a nájazdová plošina umožňuje pohodlný nástup a výstup zdravotne postihnutých ľudí a uľahčuje ich pohyb za vzdelaním.

foto: www.udrugakorak.hr

Z Chorvátska sa stretnutia zúčastnila veľká delegácia študentov, ktorí sa živo zaujímali o skúsenosti ostatných. V tejto krajine existujú nevládne, neziskové študentské organizácie, ktoré sa zaoberajú touto problematikou.

STU je najväčšou technickou univerzitou na Slovensku. Do akej miery je táto inštitúcia otvorená pre zdravotne postihnutých študentov?

Na univerzite registrujeme výzvy z MŠ, ale možno malá skúsenosť a inžinierske myslenie spôsobujú, že vážame širšie sprístupňovať naše štúdium ľuďom s rôznou mierou postihnutia. Viem, že pre ľudí s fyzickým postihnutím je napríklad prístup do laboratórií komplikovaný, a bolo by potrebné urobiť finančne náročné stavebné úpravy. Určite sa však na tento účel dajú použiť aj peniaze z európskych fondov. Fakulta architektúry je na túto problematiku vnímavejšia aj preto, že my učíme navrhovanie bezbariérových celkov. Na fakulte vzniklo niekoľko kvalitných dizertačných prác, ktoré sa zaoberajú touto problematikou. Vo všeobecnosti na STU nemáme ani len bezbariérové toalety, nehovoriac o vstupoch a pohybe po budovách.

Plánuje STU vypracovanie ucelenej koncepcie v oblasti prístupu k štúdiu pre zdravotne postihnutých mladých ľudí?

Zatiaľ nie, ale budeme musieť. Slušná univerzita nemá inú možnosť. To „musieť“ by sa malo zmeniť na „prirodzene chcieť“.

Rozhovor pripravila
Iva Šajbidorová

Kolégium rektora STU informuje

Kolégium rektora STU bolo v októbri 2005 výjazdne.

V dňoch 24. – 25. 10. 2005 rokovalo v Kremnici. Súčasťou programu bola exkurzia do firmy Slovalco, a. s., v Žiari nad Hronom a stretnutie s vedením tejto spoločnosti.

Kvalita vzdelávania na STU. Za účasti dekanov fakúlt boli prerokované písomné materiály týkajúce sa kvality vzdelávania: Správa o riadiacej a kontrolnej činnosti vo vzdelávacom procese v akademickom roku 2004/05, Správa o kvalite výučby a učiteľov z hodnotenia študentov v akademickom roku 2004/05 a Realizácia systému manažérstva kvality vzdelávania na STU. Prvá správa priniesla informáciu o realizácii projektu Pedagogické štúdium učiteľov na STU. Zo správy o kvalite výučby vyplýva, že niektoré fakulty majú veľmi malú účasť študentov na procese hodnotenia. Systém manažérstva kvality, rozpracovaný v tretej správe, je zložitá záležitosť a tento bod ešte nebol uzavretý.

Vyhodnotenie prijímacieho konania na akademický rok 2005/06. Kolégium rektora sa oboznámilo s písomným materiálom, ktorý obsahuje prehľad počtu prihlásených, prijatých a zapísaných študentov na jednotlivé fakulty STU v dennej

a externej forme štúdia v členení po jednotlivých stupňoch štúdia. V počte študentov zapísaných na fakulty dosiahla univerzita nárast 2,5 % oproti minulému roku. O situácii na jednotlivých fakultách sa diskutovalo osobitne. KR STU schválilo minimálne poplatky za prijímacie konanie na denné štúdium u domácich uchádzačov na 500 Sk vo všetkých troch stupňoch štúdia.

Plán prijímacieho konania na akademický rok 2006/07.

KR STU prerokovalo písomný materiál, ktorý okrem plánovaného počtu prijatých študentov na jednotlivé fakulty STU obsahuje aj termíny uzávierok na prihlášky, termíny prijímacích skúšok a návrh poplatkov súvisiacich s prijímacím konaním. Smerné čísla na umiestnenie študentov na študentských domovoch STU na akademický rok 2006/07 sú: SvF 1100, Sjf 700, FEI 850, FCHPT 550, FA 300, MTF 800 a FIIT 400. Dekani fakúlt STU deklarovali, že pri prijímaní na fakulty budú akceptovať maturitu typu A.

Výročná správa o činnosti STU za rok 2005. KR STU prerokovalo a odsúhlasilo harmonogram a osnovu prípravy Výročnej správy o činnosti STU za rok 2005, ako aj Aktualizácie dlhodobého zámeru rozvoja STU na rok 2006.

Stav informačných technológií na STU. Prorektor Molnár podrobne prezentoval písomný materiál poukazujúci na 15 oblastí používania IT na STU. Najdôležitejšou úlohou je zakúpenie akademického informačného systému a jeho spracovanie. V závere materiálu sú návrhy opatrení, ktoré je potrebné zrealizovať v nasledujúcom období.

Telefonovanie na STU. Prorektor Redhammer informoval o výsledkoch auditu dátovej siete na STU. Uviedol, že dátová sieť je na veľmi dobrej úrovni, až na niektoré koncové časti. Univerzita sa rozhodla pre zavedenie IP telefónov a mobilný operátor Orange bude ako doplnkový. Požiadavky na počet SIM kariet z fakúlt sú nejasné a prorektor požiadal dekanov o ich upresnenie.

Výskumno-inovačná sieť STRINET. Ide o projekt transformácie našich expertných pracovísk, ktoré dokážu ponúknuť svoje služby. Konečným cieľom je naplniť databázu aj inými spoločnosťami okrem STU a vybudovať Slovenskú výskumno-inovačnú sieť. Týmto spôsobom sa do určitej miery propaguje aj STU.

Registrácia publikačnej činnosti podľa smernice MŠ SR. Prorektor Redhammer podal ústnu informáciu o smernici na registráciu publikačnej činnosti. Registráciu majú vykonávať pracovníci knižníc v centrálnej (univerzitnej) databáze, čo je zatiaľ na STU problém. Z tohto dôvodu sa uskutočnili odborné stretnutia príslušných prodekanov, vedúcich fakultných knižníc a expertných skupín a dohodli sa, že na tento účel sa využije databáza OLIB, ktorá je na STU funkčná. Je pravdepodobné, že časť základnej dotácie z MŠ SR sa bude rozdeľovať na základe výsledkov vo vede a podľa publikačnej činnosti. Preto údaje za roky 2004 a 2005 majú byť zadané do centrálnej databázy už v januári 2006. Pre pracovníkov knižníc sa odporúča začať čo najskôr so zadávaním najhodnotnejších publikácií – monografií a publikácií v CC časopisoch – a potom pokračovať ostatnými. Na celý proces bude dohliadať pani Eva Nedorostová na R STU. Na ňu sa treba obrátiť v prípade nejasností.

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

Vedenie STU informuje

Vedenie STU zasadalo 3. a 18. októbra 2005. Okrem tém, ktoré boli prerokované na KR STU, sa prediskutovalo:

Vyťaženosť ubytovacích kapacít v študentských domovoch STU. Celková kapacita lôžok je asi 4 700 miest. Počet vyba-vených žiadostí sa zvýšil na 58 %. Zlepšila sa disciplína v platení bytného. Problémom ostáva nejednotnosť kritérií na prideľovanie internátov na jednotlivých fakultách. Do konca roka 2005 sa na STU vytvorí ubytovacia komisia. Vedenie univerzity rozhodlo o počte internátnych lôžok pre študentov 1. ročníkov na jednotlivých fakultách v akademickom roku 2006/2007.

Organizačný poriadok rektorátu STU. Vedenie STU schválilo novelu Organizačného poriadku rektorátu STU.

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

Akademický senát informuje

Členovia AS STU na svojom zasadaní 10. októbra 2005 prerokovali predovšetkým ekonomické materiály, ktoré sa týkali rozdelenia hospodárskeho výsledku STU za rok 2004, úpravy schválenej dotácie STU na rok 2005 – dofinancovania pôvodného rozpisu schválenej dotácie z dôvodu spresnených údajov, úpravy dotácie STU na rok 2005 – valorizácie tarifných plátov a úpravy dotácie STU na rok 2005 k 30. 9. 2005. Na základe odporúčania legislatívnej komisie AS všetky uvedené materiály AS STU schválil.

Z právnych predpisov sa AS STU zaoberal novelou Štatútu FCHPT, ktorý AS STU odsúhlasil jednomyseľne a organizačným poriadkom Know-how centra, ktorý senát odsúhlasil s pripomienkami.

Rektor oboznámil členov AS s riešením lokalizácie FIIT, ktoré prijalo vedenie STU. K priestorom, ktoré teraz využíva FIIT pribudne nadstavba dvoch podlaží v bloku T. Na ďalšiu výučbu môže FIIT využívať aj priestory poskytnuté ďalšími fakultami. Je to riešenie, ktoré vychádza z analýzy priestorov. Po dlhšej diskusii predseda senátu skonštatoval, že senát nemá schopnosť posudzovať návrh, nie je to ani jeho úlohou a uzavrel diskusiu.

O aktuálnych otázkach na STU informovali príslušní prorektori. Prorektor J. Kalužný sa venoval vyhláške, týkajúcej sa prospechových a motivačných štipendií a prorektor R. Redhammer podal ucelenú informáciu o stave Univerzitného technologického inkubátora. Navrhol, aby jedno z ďalších zasadaní sa konalo v novoovorených priestoroch na Pionierskej ulici – v budove sídla Univerzitného technologického inkubátora.

*Viera Jančušková
tajomníčka AS STU*

Vedecká rada informuje

Na začiatku pracovného rokovania vedeckej rady 17. 10. 2005 odovzdal rektor STU V. Bálež dekrét hosťujúceho profesora doc. Ing. Jánovi Bošanskému, PhD., z Materiálovotechnologickej fakulty a dekrétu „profesor emeritus“ **prof. Ing. Jaroslavovi Tichému, CSc.**, zo Strojníckej fakulty a **prof. Ing. Jozefovi Slámovi, PhD.**, z Fakulty elektrotechniky a informatiky.

Po prerokovaní návrhov na vymenovanie za profesorov vedecká rada tajným hlasovaním schválila návrhy na vymenovanie: **doc. Ing. Ivana Chmúrneho, PhD.**, (SvF STU) za profesora v odbore teória a konštrukcie pozemných stavieb, **doc. Ing. Michala Varcholu, CSc.**, (SjF STU) za profesora v odbore hydraulické a pneumatické stroje a zariadenia, **doc. Ing. Hanu Lošťákovú, CSc.**, (MTF STU) za profesorku v odbore priemyselné inžinierstvo a manažment. Jeden návrh na vymenovanie za profesora vedecká rada neschválila.

Rektor V. Bálež odovzdal dekréty „profesor emeritus“ prof. J. Slámovi (vľavo) a prof. J. Tichému (vpravo)

VR STU schválila návrh na udelenie titulu „doctor honoris causa“ O. Univ.-Prof. Dipl.-Ing. Dr.techn. Heinzovi Brandlovi, Drhc., ktorý predložil v zastúpení dekana Stavebnej fakulty prof. Ing. J. Hulla, DrSc.

Na základe návrhu prorektora pre vzdelávanie Jána Kalužného vedecká rada schválila nových členov odborových komisií doktorandského štúdia z Fakulty elektrotechniky a informatiky a Materiálovotechnologickej fakulty STU.

Stretnutie rektorov technických univerzít

Stalo sa už tradíciou, že raz v roku sa stretnú rektori technických univerzít z Viedne, Prahy, Bratislavy a Budapešti a prerokujú aktuálne problémy rozvoja technického vysokého školstva v stredoeurópskom regióne. Tento rok sa uskutočnilo v poradí už tretie takéto stretnutie. Hostiteľom bol rektor STU v Bratislave prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc., a stretnutie sa uskutočnilo v dňoch 13. a 14. októbra 2005 v Banskej Štiavnici. Za STU sa na ňom zúčastnili aj prorektori – prof. RNDr. Ján Kalužný, PhD. a prof. Ing. arch. Robert Špaček, CSc. Z technickej univerzity z Viedne nás navštívil rektor prof. Dipl.-Ing. Dr. Peter Skalicky a prorektori prof. Dr. Hans K.

Rektor V. Bálež pri prijímaní do cechu baníkov

Slovensku, ale aj v celej Európe. Európska asociácia univerzít robí evalváciu vysokých škôl a STU je do tohto procesu tiež zapojená. Proces evalvácie sa u nás už začal prípravou samohodnotiacej správy. Rektori a prorektori štyroch univerzít prezentovali systémy, ktorými zabezpečujú náležitú úroveň kvality vzdelávania na príslušnej univerzite. V neformálnych diskusiách si vymenili skúsenosti z riešenia problémov prakticky vo všetkých oblastiach života univerzity. Okrem pracovnej časti účastníci stretnutia absolvovali aj poznávaciu časť programu. Navštívili Banské múzeum a radnicu mesta Banská Štiavnica, kde ich prijal primátor mesta Ing. Marián Lichner, CSc., sfárali do štôlne Glanzenberg a rektori absolvovali aj ceremoniál prijímania do cechu baníkov. Na záver sa rektori dohodli, že budúce stretnutie sa uskutoční v septembri 2006 na TU Budapešť a nosnou témou rokovania bude problematika výskumu a výskumných univerzít.

Kaiser a Hon. prof. Ass. prof. Dipl.-Ing. Dr. Gerhard Schimak. Za ČVUT Praha sa na stretnutí zúčastnili: rektor prof. Ing. Jiří Witzany, DrSc., a prorektori prof. Ing. Josef Macháček, DrSc., a prof. Ing. František Hrdlička, CSc. Technickú univerzitu v Budapešti zastupoval rektor prof. Károly Molnár, Dsc., a prorektor prof. Gyula Sallai, Dsc. Hlavnou témou, o ktorej sa na stretnutí diskutovalo, bol manažment kvality vzdelávania na technických univerzitách. Táto téma je v súčasnosti aktuálna nielen na

Rektori technických univerzít sú pripravení na vstup do štôlne Glanzenberg

*Pavel Timár
vedúci úradu rektora*

Podpis dohody s TU Lodž

Rektor STU prof. Vladimír Bálež prijal 6. októbra 2005 rektora Technickej univerzity v Lodži – prof. Jána Krysinského a dekana Fakulty biotechnológie – prof. Jana Icieka, s ktorými podpísal rámcovú univerzitnú dohodu o spolupráci a výmene študentov.

*Tatiana Žemberyová
oddelenie pre zahraničné vzťahy R STU*

Atletický štadión pri študentskom domove Mladá Garda opäť otvorený

Po rok trvajúcej rekonštrukcii mohol prorektor pre správu majetku a ŠDaJ STU Ernest Bučko 19. 10. 2005 otvoriť atletický štadión pri internáte Mladá Garda. Na tejto slávnostnej udalosti bol prítomný predseda VÚC L. Roman, predseda Olympijského výboru F. Chmelár, riaditeľ sekcie financovania na MŠ Ing. L. Čambala a predsedníčka Slovenského atletického

ho zväzu a podpredsedníčka SOV M. Mračnová. Športový areál na Mladej Garde je tak po Interi druhým bratislavským a ôsmym slovenským športoviskom, ktoré sa môže pochváliť atletickou 6-prúdovou dráhou s umelým tartanovým povrchom. Štadión budú mať k dispozícii Katedry telesnej výchovy z jednotlivých fakúlt STU, ale vo voľných hodinách ho budú môcť využívať aj atletické kluby a študenti z internátu.

Prorektor E. Bučko (v strede) prestrihnutím pásky otvoril atletický štadión (vľavo – L. Čambala, vpravo – M. Mračnová)

Iva Šajbidorová

Slovenská technická univerzita sa zapojila do boja proti kriminalite

Rektor Slovenskej technickej univerzity Vladimír Bálež a minister vnútra Vladimír Palko 2. novembra 2005 podpísali deklaráciu o spolupráci obidvoch inštitúcií v oblasti vzdelávania, praxe a výskumu. Ministerstvo vnútra SR a Slovenská technická univerzita týmto podpisom deklarujú vôľu spolupracovať s cieľom spojiť svoje sily v boji proti zločinu a terorizmu a podieľať sa spolu na príprave projektov s využitím vedecko-technického potenciálu STU a profesijného zázemia skúsených kriminalistov.

Spolupráca bude zameraná najmä na:

- koordináciu využitia odborného potenciálu zúčastnených strán
- využívanie unikátneho prístrojového vybavenia
- budovanie a rozvoj spoločného technického zázemia
- spoluprácu pri výchove špecialistov
- budovanie spoločných informačných databáz
- vývoj nových a aplikáciu najmodernejších metód kriminalistickej praxe
- prípravu spoločných projektov zameraných na boj proti organizovanému zločinu a terorizmu

Iva Šajbidorová

Otvorenie nového akademického roka na Bolonskej univerzite

Na univerzite v Bologni, ktorá je jedným z najvýznamnejších centier vzdelávania v Európe, bol 12. novembra otvorený 918. akademický rok. Táto významná udalosť sa uskutočnila vo veľkej aule v bývalom chráme Santa Lucia. Čestným hosťom na slávnostnom otvorení bol európsky komisár pre vzdelávanie, kultúru a multilingvizmus Ján Figel, ktorý vo svojom príhovore medziiným povedal: „Európska únia ako inštitúcia zohráva dôležitú úlohu v prebiehajúcom procese zavádzania reforiem a aktualizácie európskych systémov vyššieho vzdelávania. Poznanie a vzdelávanie sú bezpochyby kľúčom k budúcnosti Európy. To, samozrejme, súvisí s hospodárskym rastom. Dobré školy a univerzity sú nevyhnutné na udržanie úrovne Európy zoči-voči rastúcej globálnej konkurencii.“

Akademickej slávnosti sa zúčastnila aj delegácia reprezentantov slovenských univerzít. Súčasťou otvorenia bola odborná prednáška na všeobecne zaujímavú tému, čo je dobrý spôsob popularizácie špičkovej vedy.

R. Š.

Švédka veľvyslankyňa navštívila STU

Rektor STU Vladimír Bálež 14. novembra 2005 prijal veľvyslankyňu Švédskeho kráľovstva Ceciliu Julin. Rokovali spolu o možnostiach spolupráce našich a švédskych univerzít a o možnej kooperácii vzdelávacích inštitúcií s priemyslom.

K výstave „Tvarovanie v architektúre“

Keď som na výstave súťažných návrhov na polyfunkčný dom na Hodžovom námestí v Bratislave videl torzo „zepelína“ vnárajúce sa do hranolov podnože budovy, ktorý architekt Somora mal odvahu navrhnuť pred prezidentský palác, pomyslel som si, že tento koncept je trochu „uletený“. Moja dcéra Zuzka, vtedy gymnazistka, však mala iný názor a na rozdiel od konzervatívnych porotcov, hľadajúcich akýsi archetyp mestského domu, v tomto návrhu videla „oživenie nudnej, zahraničné vzory napodobujúcej architektúry mesta“. Po prezretí výstavy Tvarovanie v architektúre, kde okrem svojej tvorby nám Braňo Somora poskytuje možnosť nakuknúť

i do zákulisia autorskej dielne, som prehodnotil svoj názor na „vzducholod“ a v inom svetle som začal vnímať aj ďalšie jeho návrhy i realizované diela. Schémy prienikov rôznych geometrických telies nie sú samoúčelným cvičením z deskriptívnej geometrie, ale osvetľujú hlbšie súvislosti vystavovaných diel a návrhov. Takýto spôsob prezentácie svojej tvorby v čase,

keď si architektonické ateliéry podobne ako kedysi dielne alchymistov starostlivo chránia svoje „receptúry“, osobne vnímam ako vzácny a ojedinelý počin, ktorý iste ovplyvnilo i pedagogické pôsobenie Ing. arch. Branislava Somoru, PhD., na Fakulte architektúry STU vo funkcii hosťujúceho docenta. Som rád, že vystavuje práve na pôde svojej alma mater, kde si jeho práce má možnosť prezrieť nielen odborná i laická verejnosť, ale hlavne naši študenti.

Výstavy sú efemérnym počinom, ktoré po čase pripomenie založená pozvánka, plagát alebo katalóg. Táto výstava je výnimočná tým, že sa k nej možno vrátiť listovaním v knihe Tvarovanie v architektúre, ktorú pri otvorení výstavy za Vydavateľstvo Eurostav pokrstila Ing. arch. Darina Lalíková, CSc. Teším sa, že takáto kniha je na svete – nielen preto, lebo ponúka inšpiráciu a poučenie študentom architektúry, ale aj preto, že je príkladom pre tvoriacich architektov, ako definitívnejším spôsobom prezentovať svoje dielo mimo stránok architektonických časopisov a výstavných siení.

Julián Kepl
FA STU

Zahrančné mobility na FA STU na akademický rok 2006/2007

Každoročne sa v jesennom období akademického roka na našej fakulte organizuje stretnutie a prezentácia študentov, ktorí sa zúčastnili v predchádzajúcom roku zahraničných mobilit, najmä cez programy Socrates/Erasmus a Leonardo da Vinci, alebo využili možnosť vycestovať prostredníctvom agentúry SAIA. Študenti, ktorí strávili čas svojho štúdia na zahraničnej univerzite alebo v architektonickom ateliéri často zvučného mena, sa cez prezentáciu architektúry mesta, života na univerzite, profilu ateliéru či svojich vlastných prác zvyknú podeliť nie len so svojimi dojmami, ale i skúsenosťami. Pre študentov, ktorí sa na mobilitu len chystajú, je to skvelá príležitosť, ako sa zorientovať v ponúkaných možnostiach vycestovať na štúdiá či na prax cez našu fakultu alebo cez agentúru SAIA. V tomto roku sa informačný deň o zahraničných mobilitách uskutočnil 16. novembra za účasti doc. Ing. arch. Ľ. Vitkovej, PhD., prodekanke pre zahraničie a pre doktorandské štúdium, M. Kaločajovej, pracovníčky oddelenia zahraničných vzťahov FA, a pracovníčkou SAIA, ktoré podali aktuálne informácie. Neoceniteľný pre študentov FA je však už spomínaný osobný kontakt so svojimi kolegami, ktorí k odborným informáciám pridali i cenné praktické rady týkajúce sa života, na tej-ktorej univerzite či v krajine (ubytovanie, možnosti dofinancovania a pod.). Na mnohých zahraničných univerzitách je už samozrejmosťou, že každý študent strávi aspoň jeden semester za hranicami svojej vlasti štúdiom na inej univerzite. To mu umožňuje overiť si svoje schopnosti nielen ako študenta svojho odboru, ale i spoznať iné prístupy vo výučbe či zapísať si niektorý predmet, ktorý na našej fakulte v študijnom pláne nie je... Cieľom mobilit je okrem toho spoznať inú kultúru, zažiť a precítiť architektúru a mestá či krajinu pobytu. Pre študenta architektúry je to priam povinnosť a súčasť jeho vzdelávania. Nezanedbateľné sú i nové kontakty, zdokonaľenie sa v jazyku a iné.

Lubica Vitková
FA STU

Nositeľ Nobelovej ceny navštívil FCHPT

Prof. K. B. Sharpless v pracovni vedúceho katedry organickej chémie prof. L. Fišeru

Dekan FCHPT STU prof. Ing. Dušan Bakoš, DrSc., prijal 12. októbra na pôde fakulty vzácnu návštevu – laureáta Nobelovej ceny za chémiu prof. Dr. K. Barryho Sharplessa. Na prijatí sa zúčastnili prof. Dr. Drhc. Daniel Belluš z Ciba Specialty Chemicals Inc. a prof. Ing. Ľubor Fišera, DrSc., vedúci Katedry organickej chémie. V rozhovore s dekanom fakulty sa prof. Sharpless živo zaujímal o prestavbu štúdia na FCHPT v bakalárskom a inžinierskom stupni, ako aj o súčasný stav doktorandského štúdia. Na Katedre organickej chémie potom diskutoval s jej vedúcim profesorom Fišerom o stereo- a régioselektivite cykloadičných reakcií chirálnych a achirálnych nitrónov.

Barry Sharpless je profesorom na Scripps Research Institute, La Jolla, Kalifornia, USA, a Nobelovu cenu dostal v roku 2001 za priekopnícke práce z oblasti chirálne katalyzovaných oxidačných reakcií. V súčasnosti sa profesor Sharpless zaoberá vývojom nových všeobecných metód pre selektívne chemické reakcie a najmä „click“ chémiou, ktorá predstavuje set vysokovýkonných, virtuálne absolútne spoľahlivých selektívnych reakcií pre rýchlu syntézu nových organických zlúčenín – potenciálnych liečiv obsahujúcich heteroatómový mostík.

Iva Šajbidorová

Odborná skupina chémie a fyziky tuhých látok SSPCH

Najdôležitejším podujatím, ktoré v roku 2005 organizovala Odborná skupina chémie a fyziky tuhých látok, bol 15. seminár s názvom *Development of Materials Science in Research and Education*. Prvý seminár sa uskutočnil v roku 1990 v Gabčíkove. Naša OS tieto semináre organizuje v spolupráci s Československou spoločnosťou pre rast kryštálov striedavo na Slovensku a v Českej republike. Ďalšími spoluorganizátormi boli Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, Materiálovotechnologická fakulta, Kryštalografická spoločnosť, Regionálny komitét českých a slovenských kryštalografov a Slovenská spoločnosť priemyselnej chémie. Sponzormi seminára boli BRUKER AXS GmbH a Slovenská spoločnosť priemyselnej chémie. V tomto roku sa seminár uskutočnil 5. až 9. septembra v odborárskom rekreačnom zariadení CROCUS v Kežmarských Žľaboch.

Program seminára bol už tradične venovaný trendom rozvoja materiálových vied, vyučovaniu materiálových vied na vysokých školách, informáciám o nových zariadeniach na prípravu a identifikáciu materiálov, ale aj výsledkom vlastnej vedeckovýskumnej činnosti.

Na seminári bolo 44 účastníkov (13 účastníkov zo SR, 31 z ČR) a odznelo 34 prednášok. Po prvýkrát odzneli aj prezentácie z oblasti nanotechnológií a z výskumu nanomateriálov. Z vlastnej vedeckovýskumnej činnosti účastníkov sa objavili zaujímavé príspevky týkajúce sa matematického modelovania vlastností materiálov a návrhy na nové zariadenia. Oproti ostatnému semináru, na ktorom chýbali prednášky týkajúce sa vyučovania materiálových vied na fakultách, na tomto seminári odzneli dve prednášky zamerané na pedagogiku. V tomto trende by sme chceli pokračovať, keďže v súčasnosti sa zavádzajú nové študijné programy a určite bude zaujímavé získať prehľad o výučbe materiálových vied na jednotlivých univerzitách po reforme vysokoškolského štúdia. Témy prednášok sú uverejnené v zborníku s názvom totožným s názvom seminára (ISBN 80-89088-42-2).

V rámci kultúrneho programu sa pre zdatnejších účastníkov seminára uskutočnil turistický výlet na Skalnaté pleso a do Bielovodskej doliny.

Spoločná fotografia účastníkov seminára

Na záver podujatia sa uskutočnilo spoločné zasadnutie odborných skupín, na ktorom boli diskutované aktuálne otázky činnosti skupín a smerovania aktivít do budúcnosti. Odborná skupina chémie a fyziky tuhých látok pripravuje cyklus prednášok „Príprava, vlastnosti a využitie objemových monokryštálov“. Vzdelávací program je určený najmä vedeckej a pedagogickej verejnosti, ktorá sa s touto problematikou stretáva vo svojej praxi, ale predovšetkým by mal osloviť doktorandov a študentov vyšších ročníkov vysokých škôl a univerzít. Seminár uzatvoril spoločenský večer.

Tohtoročný seminár, pätnásty v poradí, sa podľa ohlasov zúčastnených vydaval po všetkých stránkach. Odzneli tam aj zaujímavé ponuky na spoluprácu pri riešení spoločných grantov medzi pracoviskami v SR a v ČR, ako aj návrhy zo strany výrobcov materiálov na zavádzanie poznatkov do praxe. Pozitívna gradácia obsahovej a organizačnej stránky podujatia potvrdila užitočnosť vzniknutej tradície týchto akcií. Úspech celej akcie je pre organizátorov zadosťučinením a zároveň výzvou na organizovanie podobných podujatí v budúcom období.

K úspešnému priebehu seminára prispela aj účasť sponzorov – predsedu Slovenskej spoločnosti priemyselnej chémie Ing. Miloša Révusa a Ing. Dušana Kordíka, PhD., zástupcu firmy BRUKER AXS GmbH. Bližšie informácie o podujatí sú na webovej stránke OS <http://oschftl.bts.sk>.

Marian Koman
predseda OS CHFTL

Študentské práce vedeckej konferencie FIIT STU ocenené prémie Literárneho fondu

Výbor Sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu (LF), ktorý podporuje autorov vedeckých a odborných diel, štúdií a príspevkov a autorov počítačových programov, na svojom zasadnutí 12. 9. 2005 udelil prémie za najlepšie práce študentskej vedeckej konferencie. Medzi ocenenými boli aj naši študenti bakalárskeho štúdia: Martin Adam, Michal Barla, Peter Sivák, Michal Tvarožek (*vedúca projektu: doc. Ing. Mária Bieliková, PhD.*), Peter Sýkora (*vedúci projektu: doc. RNDr. Jiří Pospíchal, DrSc.*), Peter Bartalos (*vedúci projektu: Mgr. Martin Nehéz*), ako aj študenti inžinierskeho štúdia: Marek Gregor, Ondrej Mikita (*vedúci projektu: Ing. Ivan Kapustík*), Peter Lacko (*vedúci projektu: prof. Ing. Vladimír Kvasnička, RNDr.*), Tomáš Backo, Juraj Buno, Jozef Burák, Daniel Katana, Marek Koprla, Peter Pullman (*vedúca projektu: Ing. Katarína Jelemenská, PhD.*), Adrián Slavkovský (*vedúci projektu: prof. Ing. Pavol Návrat, PhD.*) a doktorandského štúdia: Peter Trebatický (*vedúci projektu: doc. RNDr. Jiří Pospíchal, DrSc.*), Ján Žiak (*vedúci projektu: doc. Martin Šperka, PhD.*), Hossam el-ddin Mostafa (*vedúci projektu: doc. Ing. Pavel Čičák, PhD.*), György Frivolt (*vedúca projektu: doc. Ing. Mária Bieliková, PhD.*), Jaroslav Kuruc (*vedúca projektu: doc. Ing. Mária Bieliková, PhD.*) a Radovan Semančík (*vedúca projektu: doc. Ing. Margaréta Kotočová, PhD.*). Ocenení boli navrhnutí na cenu LF ako úspešní účastníci študentskej vedeckej konferencie IIT.SRC 2005 (27. 4. 2005), zameranej na informatiku a informačné technológie (IIT) s cieľom prezentovať výskumné projekty študentov IIT vo všetkých troch stupňoch štúdia.

Zuzana Marušincová
FIIT STU

Cena Tatra banky za najlepšiu diplomovú prácu v oblasti IIT

Dňa 3. októbra 2005 Tatra banka už po siedmykrát oceňovala najlepšiu diplomovú prácu s tematickým zameraním na problematiku využitia informatiky a informačných technológií v bankovníctve. V akademickom roku 2004/05 odborná komi-

sia vyhodnotila ako najlepšiu diplomovú prácu z oblasti softvérového inžinierstva s názvom „Využitie metód získavania znalostí z databáz pre bankový sektor“ a prestížne ocenenie si z rúk Karla Fíla, člena predstavenstva Tatra banky prevzal autor práce Ing. Peter Horný, rovnako ako jeho odborná vedúca RNDr. Anna Bou Ezzeddine.

„Vzájomnú spoluprácu s STU považujeme za obojstranne výhodnú a prospešnú na získavanie aktuálnych vedomostí o úrovni a kvalite absolventov odborného vysokoškolského štúdia a je súčasťou snahy o neustále napredovanie a udržanie špičkovej pozície Tatra banky na bankovom trhu,“ uviedol pre médiá riaditeľ PR Tatra banky Roman Začka.

Zuzana Marušincová
FIIT STU

Programátorská súťaž ACM na FIIT STU

Programátorská súťaž ACM (The ACM International Collegiate Programming Contest) je celosvetová súťaž, ktorú každoročne usporadúva medzinárodná organizácia ACM (Association for Computing Machinery) združujúca informatikov z celého sveta. ACM, založená v roku 1947, je popri Počítačovej spoločnosti IEEE najväčšou spoločnosťou s týmto zameraním. Súťaž je určená pre 1-3-členné tímy študentov univerzít. Prebieha v niekoľkých kolách (najprv v rámci jednotlivých univerzít, potom v rámci regiónu a vrcholí celosvetovým finále). Súťaž dáva študentom príležitosť navzájom si porovnať, ale aj zlepšiť vedomosti a predovšetkým v algoritmizácii a programovaní. Úlohou súťažiacich je navrhnúť riešenia niekoľkých zadaných „problémov“ v stanovenom časovom limite v niektorom z vybraných programovacích jazykov (najčastejšie Pascal, C alebo C++).

V dňoch 14. – 15. 10. 2005 sa súčasne v Prahe, Bratislave a Ostrave uskutočnila lokálna programátorská súťaž CTU Open Contest. Zúčastnilo sa jej 46 tímov z 8 českých a slovenských univerzít, z toho 12 z našej fakulty. Tímy študentov riešili úlohy na troch rôznych miestach, pričom moderné internetové technológie umožnili rovnaké podmienky pre všetkých súťažiacich. Vyriešené úlohy odovzdávali na server umiestnený na ČVUT v Prahe, vzájomná komunikácia prebiehala formou videokonferencie. Prvé priečky obsadili rovnocenne tímy z Matematicko-fyzikálnej fakulty UK v Prahe a Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave. Naše najlepšie tímy obsadili: 11. miesto (Marek Desatník, Rastislav Barlík, Martin Bartošek), 14. miesto (Richard Schwartz, Ondrej Hirjak, Juraj Petráš) a 17. miesto (Michal Poláčik, Jakub Tekeľ). Treba dodať, že je to najlepšie umiestnenie tímov študentov spomedzi univerzít s technickým zameraním, ktoré sa súťaže zúčastnili (ČVUT Praha, ZU Plzeň, VŠB-TU Ostrava, ŽU Žilina a STU Bratislava). Naš najlepší tím si 19. – 20. 11. 2005 zmeria sily na regionálnom kole súťaže v Budapešti. Tím študentov FIIT STU bakalárskeho štúdia bude bojovať o účasť vo svetovom finále, ktoré sa bude konať v apríli 2006 v Texase (USA). Držíme im palce!

Viac informácií o súťaži možno nájsť na stránkach FIIT STU – www.fiit.stuba.sk.

Zuzana Marušincová
FIIT STU

ZeroCarbon City – reagovanie na klimatické zmeny

ZeroCarbonCity (mesto bez uhlíka – propagačná upútavka) je celosvetová kampaň zameraná na zvýšenie povedomia ľudí a otvorenie diskusie tak o klimatických zmenách, ako aj o energetických problémoch, s ktorými v súčasnosti zápasia najväčšie mestá sveta. Mestá sú v pozornosti odbornej komunity nielen preto, že patria k hlavným spotrebiteľom energie, ale aj preto, že sú aj zdrojom inovácií a nových myšlienok. Prepojením miest a ich komunit môžu byť vybudované efektívne medzinárodné informačné a iné programy/projekty, nezávislé od štátnej politiky.

British Council Slovakia v spolupráci so Strojníckou fakultou STU v Bratislave a jej Katedrou výrobnéj techniky usporiadali v rámci výstavy NSEW (NorthSouth-EastWest) sprievodnú akciu vo forme prednášky na tému Klimatické zmeny – problémy a ich riešenia. Prednáška sa uskutočnila 9. novembra 2005 na Strojníckej fakulte pod záštitou dekana K. Jelemenského. Prednášal Dr. Phil Horton z Centra pre alternatívnu technológiu (The Centre for Alternative Technology – Wales, UK). Akciu moderovala PhDr. Helena Le Sange z British Council Slovakia. Prodekan P. Kostka, v zastúpení dekana Jelemenského, vo svojom príhovore zdôraznil aktuálnosť prednášanej témy a jej dôležitú pozíciu v širokom spektre problémov globalizačných efektov v meniacich sa klimatických podmienkach.

V púťavom podaní Dr. Phila Hortona odzneli zaujímavé informácie o Centre alternatívnej technológie, aké je jeho poslanie a akým finančným potenciálom táto inštitúcia disponuje. Uviedol aj hlavné priority, na ktoré sa Centrum zameriava, ako aj dôvod, prečo je práve zmena klimatických podmienok ústrednou témou práce tohto centra. Prehľadnou formou mal spracované momentálne dostupné alternatívne technológie a možnosti ich aplikácie. Zaujímavá bola filozofia tvorby ponuky a obmedzenia dopytu. V tomto kontexte sa ukázala prifažlivá zásada využívať to, čo je overené v praxi, a nevyhľadávať novú „zázračnú“ technológiu. O tom, akým smerom sa budú uberať aplikácie alternatívnych (doplňkových) technológií, často rozhodujú iba politické riešenia a globálne záujmy nadnárodných korporácií (podrobnejšie na webovej stránke www.cat.org.uk).

Ako to býva zvykom, po prednáške nasledovala otvorená diskusia. Dr. Horton odpovedal na otázky, týkajúce sa renesancie jadrových elektrární (francúzska koncepcia), potenciálu hybridných motorov v automobiloch, potencie vulkanických

zdrojov tepla, efektívnosti slnečných zdrojov tepla (kolektor) vo Veľkej Británii (kde viac-menej stále prší) a ďalšie otázky. Efektívnosť riešení problémov alternatívnych technológií (po skúsenostiach z Katedry výrobnéj techniky) závisí najmä od záujmov a účasti na projektoch techniky ochrany prostredia alebo využitia netradičných zdrojov energie nadnárodných korporácií.

Prednáška Dr. P. Hortona z Centra pre alternatívnu technológiu, ako aj bohatá diskusia k prednáške boli úspešné súčasťou sprievodnej aktivity k výstave British Council Slovakia North-South-EastWest a Strojníckej fakulty STU. Je potešiteľné, že veľký záujem o problematiku klimatických zmien zaradil Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave medzi vzdelávacie inštitúcie, ktoré prispievajú k zvýšeniu environmentálneho povedomia učiteľov a študentov. Výsledok podujatia nepochybne prispel k úsiliu vyrovnáť sa s hrozbami, ktoré klimatické zmeny prinášajú a zároveň ukázal, aké inovatívne a vynaliezavé postupy sa dajú použiť pri adaptácii alebo reakcii na meniace sa klimatické podmienky (bližšie informácie sú na webovej stránke www.kvt.sjf.stuba.sk).

*Iveta Onderová a Peter Križan
SjF STU*

Benefičný tenisový turnaj

Účastníci turnaja pri slávnostnom vyhlásení výsledkov

Združenie absolventov a priateľov Stavebnej fakulty v spolupráci so Stavebnou fakultou zorganizovalo už 2. ročník jeseň benefičného tenisového turnaja vo štvorhre s názvom *Akademici a podnikatelia za spoločným cieľom*, ktorý sa uskutočnil 1. októbra 2005 na tenisových kurtoch v Záhorskej Bystrici. Podnikateľov reprezentovali významní odborníci z praxe v oblasti stavebníctva a architektúry a za akademikov hrali učители a jeden študent Stavebnej fakulty. Podľa pravidiel turnaja boli podľa výkonnosti v dvoch skupinách nasadení akademici a zúčastnení podnikatelia si žrebovali partnera. Žreb spojil dvojice: D. Petráš - F. A. Zvrškovec, D. Valentík - J. Ružanský, E. Bučko - S. Podmanický, F. Ohrablo - P. Suchánek, L. Fillo - T. Varga, I. Baláž - P. Černík, P. Bohuš - M. Trnovský, A. Kopáček - M. Bobik.

Hralo sa za krásneho počasia a na veľmi dobre pripravených kurtoch. Po hodnotných športových výkonoch získali diplomy a víťazné trofeje:

1. miesto: Ružanský – Valentík
2. miesto: Zvrškovec – Petráš
3. miesto: Varga – Fillo

Cena (útechy) seniorov: Suchánek – Ohrablo

Tenisový turnaj učiteľov a podnikateľov prebehol v pravom športovom duchu, bez väčších incidentov, v priateľskej atmosfére a bol veľmi úspešný po športovej i spoločenskej stránke. Aj tí, ktorí nezvítazili, dostali na pamiatku pekný diplom za účasť. Víťazom aj porazeným srdečne blahoželáme.

*František Ohrablo a Mária Ostrochovská
SvF STU*

MOBILITY

Medzinárodná letná škola na Univerzite v Oslo

O tom, ako môže študenta obohatiť pobyt v zahraničí – hoci na trojmesačnej letnej škole – je príspevok študenta dizajnu Viliama Žilínka. Tento poslucháč Fakulty architektúry navyše mimoriadne úspešne reprezentoval náš dizajn i univerzitu. Jeho návrh na obálku ročenky letnej školy bol vyhodnotený ako najlepší.

V ČOM BOL POBYT NA MEDZINÁRODNEJ LETNEJ ŠKOLE NA UNIVERZITE V OSLO PRE MŇA PRÍNOSNÝ

Nenahraditeľnou skúsenosťou je, v prvom rade, práca v skutočne medzinárodnom prostredí, kde spoznáte postoje ľudí k rôznym témam a ich prístup nielen ku škole, ale i k životu ako takému. O záujme o architektúru a dizajn a ich vnímaní v globálnom meradle čo-to napovie už samotné zloženie triedy. Z vyše 500 študentov letnej školy z 92 krajín sveta nás na kurze škandinávskej architektúry a dizajnu bolo 24 účastníkov zo všetkých kútov Európy a Severnej Ameriky. Ani jeden študent z Ďalekého či Blízkeho východu, ani jeden z Afriky či Južnej Ameriky.

Jednou z vecí, na ktoré som si musel chvíľu zvykať, bola presnosť. V Nórsku, ak je raz niečo naplánované, napríklad od druhej do piatej, tak sa to skutočne začne o druhej a skončí o piatej, zväčša na minútu presne. Treba však dodať, že informovanie

o dianí na škole bolo na prvotriednej úrovni, prostredníctvom denne čerstvo odfotených letákov pre každého študenta, vývesnej tabule či ochotných recepčných. A ak by niekomu ani to nestačilo, poslednou záchranou bola vysokorychlostná internetová linka na každej internátnej izbe a pravidelne aktualizovaná webová stránka.

*Obálka ročenky
medzinárodnej letnej školy*

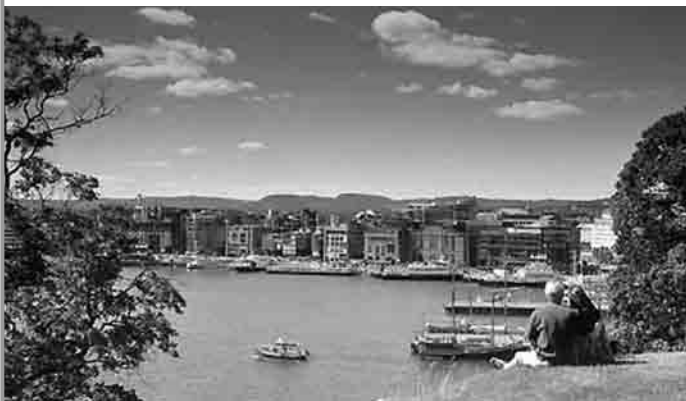
teľskí, ničím sa nestresujúci ľudia. Štatisticky ideálne podmienky na život a vysoká priemerná dĺžka života vyznievajú už po pár týždňoch pobytu celkom vierohodne.

Vrátim sa však späť k môjmu kurzu. Skutočnosť, že o škandinávskej architektúre a dizajne mi má prednášať Američan (Dr. Clarence B. Sheffield z Rochester Institute of Technology), som sprvu vnímal rozpačito, ale len veľmi krátko. Tento fakt bol vskutku veľkým plusom, pretože informácie nám podával s nadhľadom a bez akejkoľvek národnej zaujatosti. Maličkosť, ktorá študenta poteší: každý deň rozdal na začiatku prednášky všetkým študentom ním napísané a vytlačené poznámky ku konkrétnej téme (vrátane zoznamu odporúčanej literatúry), do ktorých si každý mohol dopisovať svoje poznámky. Priznám sa, táto vec sa dá označiť ako „prudko návyková“. Rovnako ako exkurzie, ktoré sme mávali priemerne štyrikrát do týždňa. Typický školský deň vyzeral takto: po hodine a pol teórie, faktov a projekcie sme sa zbalili a odobrali pozrieť už videné, ale pre zmenu naživo v teréne. Iné je totiž vidieť nábytok na obrázku, iné v reálnej veľkosti v múzeu úžitkového umenia. Je rozdiel rozprávať o ľudovej architektúre a vojsť do typickej nórskej drevenice alebo dreveného kostolíka. Rovnako je rozdielne študovať charakteristiky neoklasicizmu z kníh a nákresov, ako prechádzať sa so sprievodcom v kráľovskom paláci, samozrejme, vždy so zanietým výkladom.

Frázou „raz vidieť je lepšie ako tisíckrát počuť,“ argumentujú mnohí pedagógovia, ja som ju prvý raz v praxi pocítil v Nórsku. A spoznať v reáli je nevyh-

Mojím najobľúbenejším zdrojom informácií bol vždy ochotný personál školy, od radových technikov po starších pedagógov. Prístup zamestnancov školy k študentom sa trochu líši od toho v našich končinách. V Nórsku si zrejme už dávnejšie uvedomili, že nie študenti sú na školách pre nich, ale naopak, oni sú tam v prvom rade pre študentov. Typ nervózneho paničiaru, ktorá vám nakoniec vôbec neporadí, minimálne na University of Oslo, skrátka nenájdete. Nóri sú vo všeobecnosti pokojní a pri-

nutnosťou, obzvlášť pokiaľ ide o dizajn a architektúru. Čo dodať na záver? Snáď len odporúčanie: kto môže, nech skúsi – 59 rokov skúseností s organizovaním takejto akcie je jednoducho vidieť.

Viliam Žilínek
FA STU

K A L E N D Á R I U M

Pred 80 rokmi, 28. októbra 1925, sa v Košiciach narodil **prof. Ing. Teodor Petrík, CSc.** Na SVŠT začal pracovať už v roku 1946 ako demonštrátor. Po skončení štúdia v roku 1949 pracoval na Ústave slaboprúdovej a vysokofrekvenčnej elektrotechniky. Bol spoluzakladateľom novej špecializácie označovanej elektrotechnika, ktorá sa začala vyučovať od školského roku 1952/53. Podieľal sa na budovaní Katedry oznamovacej elektrotechniky a od 1. septembra 1964 bol menovaný za jej vedúceho. Pôsobil na OSEI, FSEI a EF. Mal mimoriadnu schopnosť spájať teoretické poznatky s praktickou činnosťou, čoho dôkazom boli výborne vybavené laboratóriá. Habilitoval sa v roku 1962 a v roku 1967 mu vedecká rada ČVUT v Prahe udelila titul kandidáta technických vied. Z rozsiahlej publikačnej činnosti je potrebné spomenúť tri diely vysokoškolských skrípt Teória oznamovacej elektrotechniky. V roku 1969 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora pre odbor oznamovacia elektrotechnika a v roku 1980 za riadneho profesora.

G. G.

Pred 115 rokmi, 12. novembra 1890, sa v Kyjeve (Ukrajina) narodil **prof. Ing. Dr. techn. Vladimír Křivánek, DrSc.** Vysokoškolské štúdium ukončil na Vysokej škole technickej v Zürichu (Švajčiarsko) v roku 1913. Pred nástupom do funkcie vysokoškolského profesora pracoval 24 rokov v závode Škoda – Plzeň. Na Strojníckej fakulte SVŠT v Bratislave pôsobil v rokoch 1951 až 1961. Bol žiakom svetového vedca prof. Aurela Stodolu. Ako vysokoškolský profesor preukázal mimoriadne schopnosti odovzdávať mladšej generácii svoje bohaté teoretické a praktické skúsenosti v odbore tepelných energetických strojov a zariadení so zameraním najmä na parné turbíny. Skonstruoval 15 parných turbín (doma i v zahraničí) a boli mu udelené 4 patenty. V roku 1933 bol vymenovaný za mimoriadneho profesora pre odbor stavba strojov a v roku 1937 za riadneho profesora. Vedeckú hodnosť DrSc. získal v roku 1956.

G. G.

Pred 95 rokmi, 30 novembra 1910 sa v Stráži nad Ohří pri Karlových Varoch narodil prof. Ing. Dr. techn. Josef Wünsch, DrSc., ktorý v rokoch 1949 až 1958 pôsobil na STU, a to na Katedre betónových mostov a konštrukcií na Fakulte inžinierskeho staviteľstva. V roku 1955 bol vymenovaný za profesora pre odbor betónové staviteľstvo. V školských rokoch 1955/56 a 1956/57 zastával funkciu prodekana na FIS. Pôsobil v oblasti železobetónových konštrukcií, hlavne čo sa týka experimentálnej statiky.

M. B.

J U B I L A N T I

**prof. Ing. arch.
Peter Havaš, PhD.
70-ročný**

V týchto dňoch sa dožíva významného životného jubilea prof. Ing. arch. Peter Havaš, PhD.

Architekt, ktorý popri odbornej činnosti celý svoj profesionálny život zasvätil výchove architektonického dorastu. V súčasných architektonických kruhoch sa možno ani nenájdú architekti, ktorí sa počas štúdia nestretli s jeho pedagogickým pôsobením.

Prof. Peter Havaš (narodený 11. 9. 1935) po skončení štúdia na FAPS SVŠT pracoval v rokoch 1960 – 63 v Hutnom projekte, odkiaľ prišiel v roku 1963 na Katedru pozemných stavieb SvF SVŠT, kde pôsobil ako odborný asistent. V roku 1972 prešiel na Katedru architektonickej tvorby I, na ktorej pracoval do roku 1990 ako docent. Od zriadenia Katedry interiéru, výstavníctva a scénografie je jej členom a ako profesor je garantom študijných programov, viacerých predmetov a odborných aktivít.

Dlhé roky bol a dodnes je činný ako autor početných štúdií, projektov a realizácií, z ktorých spomeniem aspoň niektoré najvýznamnejšie: kobercová zástavba rodinných domov vo Fulde - Raibachu, NSR 1968, rekonštrukcia kaviarne Park v Bratislave 1972, interiéry kaviarne U zlatého slnka – Bratislava 1978, návrh na celoštátnu verejnú telefónnu hovorňu (spoluautor) 1984, interiéry pizzerie Paradiso, Bratislava (spoluautor) 1991.

Prof. Havaš je stále aktívny vo vedeckej a publikačnej oblasti. Dokumentuje to autorstvom, respektíve spoluautorstvom skrípt a kníh, akou je napríklad obľúbená kniha *Kozuby a kachľové pece*. Je zodpovedným riešiteľom a spoluriešiteľom vedeckovýskumných úloh a expertíz, napríklad *Humánosť tvorby uličného priestoru*.

Ako radový pedagóg, ale aj ako prodekan aktívne nadväzoval a udržiaval zahraničné kontakty s HAB Weimar a TU Viedeň. Už v roku 1968 počas svojho stážového pobytu v Darmstadte

u prof. Hoffmanna sa podieľal na spracovaní knihy *Neue urbane Wohnformen* a bol spoluautorom viacerých projektov ocenených na medzinárodných architektonických súťažiach. Významným ocenením je aj 2. miesto (1. miesto nebolo udeľené) v medzinárodnej súťaži na zástavbu svahov Vaduzu – Lichtenštajnsko (spoluautor, 1968).

Zúčastnil sa študijných pobytov vo Švédsku a v Maďarsku, z ktorých poznatky a kontakty výrazne uplatnil v pedagogickom procese. Po tri volebné obdobia pôsobil na FA STU ako prodekan pre rozvoj fakulty a ľudské zdroje, kde svojou činnosťou výrazne ovplyvnil chod fakulty, ako aj jej rozvoj.

Za vysoko odbornú a aktívnu činnosť na Fakulte architektúry mu boli udelené ocenenia: Vzorný pracovník SVŠT (1982), Strieborná medaila SVŠT v Bratislave (1985), Čestné uznanie (1987), Pamätná medaila mesta Spišská Nová Ves (1993), Prémia Literárneho fondu SR (1996), Medaila Emila Beluša (2001) a Medaila STU v Bratislave (2002). Na základe svojich skúseností bol a je predsedom rôznych odborných komisií: štátnicových, pre obhajoby ateliérových i diplomových prác, doktorandských i habilitačných prác.

V súčasnosti ako emeritný profesor aktívne spolupracuje na programoch Ústavu architektúry II, ktorého súčasťou je Katedra interiéru a výstavníctva.

K jeho významnému jubileu mu všetci jeho študenti, kolegovia i priatelia úprimne gratulujeme a prajeme veľa zdravia, spokojnosti a energie pri riešení odborných problémov i v súkromnom živote.

Viera Lichardová
FA STU

**doc. akad. maliar
Jozef Ilavský
65-ročný**

Z ÚCTY K RODNEJ KRAJINE, PRACOVITĚMU ČLOVEKU, ŽENE, LÁSKE

Niekoľko slov k priateľovým narodeninám

Keď som po prvýkrát vstúpil do kabinetu Jožka Ilavského, zaujali ma v tom malom priestore dve veľké plátna. Okrem nich boli všade dookola roztrúsené ploché štetce, rozličné fľaštičky a farbičky, škvrnky a machuľky na doske, ktorá bola určite paletou. Na veľkom stole boli zasa úradné papiere a hlavne vo veľkých doskách uložené študentské práce pripravené na ohodnotenie. Jozef s takým trochu previnilým úsmevom ukázal na zafúľanú stoličku, a tak mi vlastne umožnil úplne zblízka študovať rozpracované dielo. Možno mi štruktúra a spôsob nanášania farieb pripomenuli Cézannovu techniku, možno sa mi to len zezdalo, ale určite aj maliarov spôsob reprezentoval úsilie odkryť veci „pod pokrievkou“.

Silné nánosy hustých, pastóznych farieb na povrchu obrazu isto neboli len náhodné a niečo mi vravalo, že táto účinná kompozícia bola už dávno uložená v maliarových predstavách – inak by tak nástojčivo nepripomínala drámu ľudského konania a dôverný vzťah k rodnej hrude – ako sa mi to podarilo dešifrovať po nejakej dobe sedenia pred nedokončeným obrazom.

Cesta Jozefa Ilavského ako reprezentanta slovenskej moderny sa začala absolvovaním Strednej školy umeleckého priemyslu a pokračovala na VŠVU v Bratislave pod vedením profesorov F. Moravčíka, J. Chovana, L. Čemického a J. Mudrocha, u ktorého absolvoval v roku 1968. Tichý a skromný umelec si zvolil pedagogickú dráhu – najskôr na PdF UK v Trnave a neskôr ako docent maľby a kresby na FA STU v Bratislave.

Ako veľa Ilavského súpútnikov, aj on je verný svojmu rodnému kraju okolo Suchej nad Parnou. Stáva sa východiskom pre jeho výtvarný program, ktorý realizuje kultivovanou, citovo jemnou formou. Jeho krajinomaľba je lyrická, poetická a nadreálna. Vkusná, žiarivá a dominantná farebnosť nesprevádza len krajinky, ale aj figurálne motívy, čím pripomína tvorbu Ludovíta Fullu. Nevesty, panny ovenčené kvetinami a čipkami sú plné nežnosti, lásky, sú oslavou krásy ženy a úsilím o vyjadrenie intímnej reality. Jeho poetické perovky sa stali ilustráciami diel básnika Viliama Turčányho, rodáka a priateľa, o ktorom Jozef vždy rozpráva s obdivom a úctou, rovnako ako o ďalšom rodákovi Blahoslavovi Hečkovi, s ktorým bol dokonca rodnine spriaznený.

Od roku 1967, keď sa Jožko Ilavský prezentoval prvou samostatnou výstavou v Trnave, ponúkol svoje práce na obdiv v mnohých domácich i zahraničných sólových aj kolektívnych projektoch. Jeho diela sú prevažne majetkom významných slovenských kultúrnych ustanovizní: Slovenskej národnej galérie, Galérie Cypriána Majerníka, Galérie Jána Koniarka, ale nájdú sa aj v súkromných zbierkach či v interiéroch rozličných inštitúcií. Reflexie krajiny a spomienky na priateľov a detstvo obsahujú veľký register výrazových prostriedkov, od voľnej maliarskej škvرنy cez jednoduchosť a čistotu farebných plôch, až k výrazným znakom dekoratívosti, ako aj viacero foriem, z ktorých využíva kresbu, maľbu, grafiku, či ilustračnú a monumentálno-dekoratívnu tvorbu.

Precítiť Ilavského tvorbu sa nedá len z jedného posedenia s umelcom a jeho dielom. Sú potrebné roky poznania jemného človeka, priateľa a ústretového kolegu. Ale otvorenosť a priateľskosť vycíti každý, kto otvorí dvere bývalej katedry výtvarných disciplín a hľadá docenta Ilavského. Dokonca aj študenti, v ktorých nenásilne a systematicky rozvíja výtvarný názor a prispieva k profilácii absolventov architektúry. Jozef je taký ako jeho olejomaľby: poeticky hravý, radujúci sa zo života, ale aj jemne ironický, vždy však optimistický a ľudský.

Vyzretý umelec a pedagóg sa v týchto dňoch, znenazdajky, dožíva šesťdesiatpäťky. Aký je to vek – vysoký, zrelý alebo nebodaj „mužný“? Len my, kolegovia pyšníci sa Jozefovou priazňou a priateľstvom, môžeme dodať: je to aj vek plnosti a múdrosti. Nuž, nech nám taký ostane – plný zdravia a tvorivého nepokoja, ktorým naplňa aj naše dni.

Lubomír Horník
FA STU

**doc. Ing.
Štefan Vavra, PhD.,
75-ročný**

Dňa 9. októbra 1930 sa v Bíni nad Hronom narodil dlhoročný vysokoškolský učiteľ Štefan Vavra. Po maturite na gymnáziu v Novom Meste nad Váhom v roku 1949 pokračoval v štúdiu na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave. Vysokoškolské štúdium ukončil s vyznamenaním v roku 1953. Celý svoj aktívny život venoval výchove vysokoškolských študentov, budúcich elektrotechnických inžinierov a vedeckovýskumnej práci v oblasti šírenia elektromagnetických vln a antén. Už ako študent na Katedre slaboprúdovej a vysokofrekvenčnej elektrotechniky sa aktívne zapájal do odbornej práce na katedre a vo 4. ročníku štúdia začal pracovať na tejto katedre ako asistent na polovičný úväzok. V roku 1969 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Analýza základných parametrov sústav Yagiho antén“ a v roku 1977 habilitačnú prácu na tému „Metódy analýzy Yagiho antén“. O rok neskôr bol vymenovaný za docenta.

Podstatnú časť pedagogickej a výskumnej práce doc. Vavru tvoria aktivity v oblasti šírenia elektromagnetických vln a antén. Prednášal predmet „antény a šírenie elektromagnetických vln“ v študijnom odbore rádioelektronika, neskôr elektronika. V pedagogickej práci, pri príprave cvičení i pri prednáškach sa v plnej miere prejavili jeho osobné vlastnosti – svedomitosť, dôslednosť, precíznosť, iniciatívnosť. Takto viedol aj svojich študentov a mladších spolupracovníkov na katedre.

Vo vedeckovýskumnej práci bol postupne spoluriešiteľom a zodpovedným riešiteľom mnohých výskumných úloh v oblasti základného výskumu, aplikovaného výskumu i úloh zadávaných priamo z technickej praxe. Mnohé z úspešne vyriešených úloh mali praktické realizácie a výstupy do praxe. V rokoch 1971 až 1973 pôsobil ako expert FMNO na Univerzite v Káhire (MIC), kde prednášal problematiku antén a šírenia elektromagnetických vln. Počas tohto pobytu spracoval a uverejnil príručku „Design Principles of Short Waves Antennas, MIC, Cairo“. Vychoval troch vedeckých aspirantov. Podieľal sa ako prednášateľ a vedúci v dvoch postgraduálnych štúdiách. Výsledky svojej pedagogickej a vedeckej práce publikoval ako autor a spoluautor niekoľkých vysokoškolských skrípt. Je autorom niekoľkých kapitol v knihe Základy elektrotechniky prenosu a spracovania správ. V roku 1989 vyšla celoštátna vysokoškolská učebnica „Antény a šírenie elektromagnetických vln“, kde bol docent Vavra vedúcim autorom. Odborná verejnosť ju prijala veľmi priaznivo. Na vykreslenie širokého záberu činnosti jubilanta počas jeho pôsobenia na katedre a fakulte by bol potrebný omnoho väčší priestor, ako poskytuje tento príspevok. Záverom snáď treba ešte spomenúť, že doc. Vavra bol spoluorganizátorom troch vedeckých konferencií s medzinárodnou účasťou a členom pracovnej skupiny pre

INTERKOZMOS pri FMS. Bol jedným zo zakladateľov vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou RÁDIOELEKTRONIKA, ktorá sa koná pravidelne raz ročne striedavo na VUT v Brne a na STU v Bratislave a vytvára priestor najmä pre mladých doktorandov a učiteľov na publikovanie výsledkov svojej vedeckej práce a vzájomnú výmenu skúseností.

Na začiatku roka 1996 odišiel jubilant do dôchodku, no z katedry sa „nestratil“. Aj ako dôchodca pôsobil v pedagogickom procese.

Pre docenta Vavru bol a ešte stále je charakteristický racionálny a konštruktívny prístup k riešeniu nielen odborných problémov. Zvlášť treba zdôrazniť jeho vysoko ľudský a priateľský prístup ku kolegom a študentom. Jeho prístup k pedagogickej a k vedeckej práci môže byť príkladom a vzorom pre všetkých nás mladších.

Na tomto mieste by som rada svojmu učiteľovi, kolegovi a dobrému kamarátovi pri príležitosti jeho krásneho životného jubilea do ďalších rokov úprimne zaželela v mene svojom, ako aj v mene všetkých kolegov z Katedry rádioelektroniky FEI STU v Bratislave, v mene širokého okruhu spolupracovníkov a študentov ešte veľa zdravia, spokojnosti, rodinnej pohody a osobného šťastia.

*Zuzana Krajčušková
FEI STU*

RECENZIE

**Werkstoffkunde
und Werkstoffprüfung**
Ein Lehr- und Arbeitsbuch für das
Studium

**Wolfgang WEISSBACH, spolu-
práca: Michael DAHMS**

Vydavateľstvo Friedr. Vieweg
& Sohn Verlagsgesellschaft mbH,
Wiesbaden, 15. prepracované a rozší-
rené vydanie, September 2004. XVI,
411 strán, mäkký obal, 300 obrázkov,
300 tabuliek, cena 26,60 EUR,
ISBN 3-528-11119-4.
Priložený je CD-ROM Mechanische
Eigenschaften. Aluminium, Stahl.

Názov učebnice je Náuka o materiáloch a skúšanie materiálu. Obsahuje predslov, obsah, pokyny pre užívateľov a kapitoly: 1. Základné pojmy a vzťahy, 2. Kovové materiály, 3. Zliatina železo – uhlík, 4. Druhy ocelí – normy a aplikačné skupiny ocelí, 5. Vlastnosti materiálov, 6. Liatina, 7. Neželezné kovy, 8. Anorganicko – nekovové materiály, 9. Umelé hmoty (polyméry), 10. Spriahnuté štruktúry a spriahnuté materiály, 11. Materiály vyrobené zvláštnym spôsobom alebo majúce zvláštne vlastnosti,

12. Účinky korózie a ochrana proti nej, 13. Tribologické namáhanie a materiálovo-technické opatrenia, 14. Skúšanie materiálu, Príloha A: Systematické označovanie materiálov, Vecný register a Pokyny pre používanie priloženého CD-ROMu ukončujú túto veľmi užitočnú učebnicu. Fakt, že ide už o 15. vydanie naznačuje, že učebnica sa stala štandardným dielom Náuky o materiáloch. Nové vydanie publikácie charakterizuje jej nové členenie a aktualizáciu údajov

súvisiacu s novými európskymi a nemeckými normami. Ing. Wolfgang Weißbach bol dlhoročným učiteľom na Fachhochschule, prof. Dr.-Ing. Michael Dahms prednáša na FH Flensburg.

Publikáciu možno odporučiť učiteľom i študentom strojníckych a stavebných fakúlt preferujúcim samostatné štúdium a uchádzajúcim sa o čiastkové štúdium v nemecky hovoriacich krajinách.

Ivan Baláž
SvF STU

Wendehorst: Bautechnische Zahlentafeln

Editor: Wetzell, Otto W.

B.G. Teubner, Stuttgart /Leipzig/ Wiesbaden. Beuth Verlag GmbH, Berlin /Wien/ Zürich. 31. úplne prepracované a aktualizované vydanie. Október 2004. 1349 strán, množstvo obrázkov a tabuliek. Tvrdý obal, cena: 49,90 EUR, ISBN 3-519-55002-4.

Prvé vydanie tejto príručky vyšlo v roku 1934. Po 70 rokoch vychádza toto štandardné dielo vo forme 31. vydania, ktoré je úplne prepracované a aktualizované. Okrem odkazov na nemecké normy DIN a aplikácií DIN obsahuje aj odkazy na európske normy (ENV a EN eurokódy) ako aj ich aplikácie. Okrem predсловu, zoznamu autorov, gréckej abecedy a zoznamu SI – jednotiek, pozostáva príručka z 18 kapitol: 1. Matematika, 2. Stavebné výkresy, 3. Meračské práce, 4. Stavebná fyzika, 5. Zafarbenie (podľa DIN a podľa eurokódov), 6. Statika a Pružnosť a pevnosť, 7. Železobetónové konštrukcie a predpäté betónové konštrukcie podľa DIN 1045-1, 8. Betónové konštrukcie podľa DIN EN 206-1, 9. Oceľové konštrukcie, 10. Drevené konštrukcie podľa DIN 1052, 11. Sklenené konštrukcie, 12. Murované konštrukcie a omietky, 13. Priestorové stuženie poschodových budov, 14. Geotechnika, 15. Vodné hospodárstvo, 16. Hospodárstvo odpadu, 17. Doprava, 18. Vecný register. Priložený CD-ROM obsahuje príklady zo statiky, pružnosti a pevnosti; multi mediálne *Grundbaututorium* zo zakladania obsahujúce všetky detaily výpočtov ozvučenej a animovanej vzorovej diplomovej práce (FH Münster), včítane poľnej skúšky vo forme videa; výpočtový program TRLAST pre dimen-

zovanie oceľových konštrukcií podľa DIN 18 800 (vznikol v rámci diplomových prác vedených prof. Lohsem na FH Aachen); výpočtový program HydroDIM pre hydraulické dimenzovanie odtokových vodných kanálov a napokon demoverzie výpočtových programov (funkčných 12 mesiacov od inštalácie): a) AXIS VM verzia 7, vizuálne modelovanie (statika, kmitanie, stabilita), b) CS-TING verzia 9 Statik-Editor so zbierkou príkladov z pozemných stavieb, c) DC-Grundbau, balík 12 programov určených pre geotechnické výpočty. Príručka obsahuje aj najnovšie nemecké normy – DIN 1052 Navrhovanie drevených konštrukcií, DIN 1053-1 Navrhovanie murovaných konštrukcií, DIN 1054 Navrhovanie betónových konštrukcií, ktoré sú vo veľkej miere zhodné s najnovšími európskymi normami (eurokódmi EN 1992, EN 1995, EN 1996), ktoré sa budú používať aj v SR. Túto veľmi užitočnú publikáciu napísalo 14 významných nemeckých profesorov. Editorom je prof. O. W. Wetzell z Fachhochschule Münster. Príručku možno odporučiť všetkým stavebným inžinierom v praxi ako aj učiteľom a študentom stavebných fakúlt a fakúlt architektúry.

Ivan Baláž
SvF STU

Technische Zeichnen

Intensiv und effektiv lernen und üben

Susanna LABISCH, Christian WEBER

Vydavateľstvo Friedr. Vieweg & Sohn Verlagsgesellschaft mbH, Wiesbaden, 1. vydanie. September 2004. XII, 302 strán, 296 obrázkov, 55 tabuliek, mäkký obal, cena 19,90 EUR, ISBN 3-528-03968-X.

Pomôcka obsahuje predслов, obsah a 16 kapitol: 1. Úvod, 2. Zhotovenie technického výkresu, 3. Zobrazenie obrobkov, 4. Kótovanie, 5. Materiály a ich označovanie, 6. Špecifikácia vlastností povrchovej plochy, 7. Tolerancie a lícovanie, 8. Skrutkové spoje, 9. Níťové spoje, 10. Prvky na osiach a hriadeľoch, 11. Istiace prvky, 12. Ložiská, 13. Tesnenia, 14. Elastické pružiny, 15. Ozubené kolesá, 16. Údaje pri spojoch letovaných a zvarovaných. Knihu ukončuje zoznam citovaných noriem (cca 180 položiek DIN, DIN ISO, DIN EN, DIN EN ISO a ISO noriem), zoznam literatúry (mal byť na strane 282) a vecný register.

S ohľadom na použitie aktuálnych medzinárodných ISO a európskych EN noriem je táto publikácia veľmi užitočná aj pre slovenských odborníkov činných v oblasti stavebníctva a strojárstva.

Autormi sú prof. Dr. Susanna Labisch z FH Kaiserslautern a prof. Dr. Christian Weber vedúci katedry na Universität des Saarlandes Saarbrücken.

Publikáciu možno odporučiť študentom strojníckych, ale i stavebných fakúlt, ktorí preferujú samostatné štúdium a hodljú sa uchádzať o čiastkové štúdium na univerzite v nemecky hovoriacej krajine. Užitočná bude aj pre ich učiteľov.

Ivan Baláž
SvF STU

Rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Vladimír Bálaš

si vás dovoľuje pozvať na

vianočný program

Vysokoškolského umeleckého súboru

Technik

Koledu
vám nesieme

8. december 2005

19.00 hod.

budova novostavby
Slovenského národného
divadla
na Pribinovej ul. 19
v Bratislave

Účinkujú:
Komorný orchester,
Spevácky zbor
a Folklórny súbor
VUS Technik

Nielen chlebom sa človek živí

FILATELIA NA SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITE

Zhromaždenie akademickej obce počas tohtoročného otvorenia školského roka vzdalo hold profesorovi Dionýzovi Ilkovičovi odhalením jeho pamätnej tabule. Svetový rok fyziky bol príležitosťou, aby sme oslávili tohto významného slovenského fyzika na pôde

našej univerzity, kde pôsobil mnoho rokov, i na poštovej známke, ktorú vydala Slovenská pošta, a. s., v júni tohto roka. Cez profesora Ilkoviča sa dostávam k téme, o ktorej chcem napísať tento článok. Rád by som zoznámil čitateľov o záfube menom „filatelia“, pestovanej na pôde našej univerzity. Venuje sa jej takmer stovka členov Klubu filatelistov Ladislava Novotného, ktorý má sídlo na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie. Okrem členov z tejto fakulty, ktorí tvoria väčšinu, združuje klub aj záujemcov zo Strojníckej a Stavebnej fakulty STU a z Lekárskej fakulty UK. Otvorený je pre všetkých členov akademickej obce a zamestnancov univerzity. Klub oslávil v marci tohto roka 40 rokov svojej činnosti a je známy v Bratislave i na celom Slovensku. Z nášho klubu vzišla iniciatíva vydať poštovú známku práve profesorovi Dionýzovi Ilkovičovi (obr. 1).

Klub filatelistov L. Novotného sídli na FCHPT od roku 1969. S podporou vedenia fakulty tam vyvíja činnosť dodnes. Podporovali ho všetci dekáni fakulty a značný počet členov fakultnej akademickej obce mu zachoval vernosť doteraz. Poskytuje svojim členom rôzne služby, ako distribúciu noviniek slovenských poštových známok a výrobkov Slovenskej pošty, a. s., poradenskú činnosť či požičiavanie katalógov z dobre zásobenej klubovej knižnice. Vyvíja zaujímavé aktivity, o ktorých sa možno dozvedieť z informačného panelu umiestneného v skrinke pred jedálňou FCHPT. O histórii a činnosti klubu je uverejnený prehľadný článok v prvom čísle časopisu Spravodajca ZSF z roku 2005, ktorý možno nájsť v plnom znení na webovej stránke Zväzu slovenských filatelistov (ZSF) (www.zsf.chtf.stuba.sk) a ktorý zhodou okolností sídli na tej istej fakulte (obr. 2). Klub má meno podľa jednej z najvýznamnejších osobností slovenskej filatelie Ladislavovi Novotnom (1901 – 1981), znalcovi, publicistovi a organizátorovi filatelistického života v bývalom Československu. Narodil sa v Prahe, celý život pôsobil na Slovensku, v Bratislave. Vydavateľ slovenských poštových známok vydal v roku 2001 k storočnici narodenia L. Novotného poštový lístok s prítlačou jeho karikatúry vytvorenej v roku 1938. Prémiová klubová celina vydaná výborom KF k 40. výročiu založenia má ten istý motív (obr. 3). Samotný klub vydával pri svojich okrúhlych jubileách prítlaču na obálky a poštové lístky, z ktorých sa dali zhotoviť pekné celistvosti (obr. 4, 5). Dušou klubu bol po mnoho rokov jeho predseda doc. RNDr. Ladislav Chodák (1915 – 1981) z vtedajšej Katedry polymérov a vlákien Chemickotechnologickej fakulty. Dokázal nadchnúť pre túto krásnu záfubu viac ako stovku členov. Keď som po ňom v roku 1981 prevzal štafetový kolík distribútora poštových známok,

členmi klubu bola asi pätina akademickej obce fakulty. Do galérie významných členov ZSF patrili a patria viacerí filatelistickí publicisti, vystavovatelia a funkcionári klubu. V súčasnosti mám tú česť byť predsedom tohto klubu.

Vrátim sa k vydaniu známky prof. Ilkoviča. Začalo sa to pred viac ako dvoma rokmi, keď som ako člen Návrhovej komisie ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky vypracoval návrh s jeho vedeckým a osobnostným profilom ako podklad pre vydanie známky na tému Svetový rok fyziky. Na túto tému vydalo známku mnoho poštových správ sveta, viaceré na sústredili na Alberta Einsteina a jeho prevratné práce z teórie relativity. Slovenskú známku podľa návrhu akad. maliara Zdena Brázdila vytlačila ofsetom tlačiareň Cartor Security Printing vo Francúzsku a bola uvedená do obehu 16. júna 2005 s nominálnou hodnotou 18 Sk. Zobrazuje bleskom ožiarenú oblohu s nápisom Svetový rok fyziky – D. Ilkovič. Téma Ilkovič je rozvinutá na obálke prvého dňa, kde je jeho portrét a Ilkovičova rovnica vytlačené z rytiny Jozefa Tvrdoňa. Výplatná hodnota 18 Sk ju predurčuje, aby sprostredkovala najmä európskej verejnosti informáciu, že slovenský fyzik ako prvý kvantitatívne popísal jav polarografie vo forme známej Ilkovičovej rovnice. Za objav a rozvinutie polarografie bola v roku 1961 J. Heyrovskému z vtedajšieho Československa udelená Nobelova cena za chémiu.

V povahe vedeckých pracovníkov a vysokoškolských pedagógov je ponoriť sa do riešenia problémov spojených so svojím povolaním. Nosia si svoje problémy domov, a keď sa vyspia, kolobeh pokračuje. A nie je to len v ich povahe. Myslím si, že moderná doba diktuje každému, čo má a musí robiť. A keď takýto diktát trvá dlho, cítime potrebu zmeny. Potrebu odpútať sa od pracovných problémov, od toho lepkavého denného stereotypu, ktorý nás obklopuje, prepólovať svoju myseľ na niečo iné, pekné, čo by nám urobilo radosť. Napríklad cestovať po svete, poznávať významné osobnosti, umelecké diela, poznávať históriu, rozmýšľať nad zmyslom dejín, sledovať špičkové športové výkony a podujatia s nimi spojené. A mohol by som vymenovať mnoho iných tém, ktoré sa nachádzajú na poštových známkach. Táto krásna a zaujímavá záfuba zaoberajúca sa poštovými známkami a všetkým, čo s nimi súvisí, sa volá filatelia. Kto sa s ňou zoznámí, ostane jej verný. Je výbornou kompenzáciou namáhavej činnosti všedného dňa. Kto neverí, môže to skúsiť. A ak sa tejto záfube chce venovať podľa určitého programu, radi mu poradíme v našom klube. Kto má záujem stať sa členom klubu, môže mi zatelefonovať (02/593 25 120) alebo poslať správu cez internet (lubomir.floch@stuba.sk), a dozvie sa viac. Písomný kontakt: Zväz slovenských filatelistov, Klub filatelistov L. Novotného, Radlinského 9, 812 11 Bratislava 1.

Krátko o autorovi

Doc. Ing. Lubomír Floch, PhD., je predsedom Klubu filatelistov L. Novotného na FCHPT STU a predsedom Zväzu slovenských filatelistov. Je akreditovaný národný komisár ZSF pre európske a svetové filatelistické výstavy, významný filatelistický publicista a organizátor filatelistického diania. Pracuje na Katedre organickej chémie FCHPT STU.

Obr. 1. Obálka prvého dňa (FDC) s portrétom D. Ilkoviča, s podpisom tvorca známky Z. Brázdila (vpravo) a rytca motívu J Tvrdoňa (vľavo) na FDC

Obr. 2. Známkou Blahoželanie s prítlačou loga ZSF na kupóne. Členská prémie ZSF na rok 2003

Obr. 3. 40 rokov KF L. Novotného, členská prémie klubu v roku 2005

Obr. 4. Doporučený list odoslaný v deň 30. výročia založenia klubu

Obr. 5. 20 rokov KF 51-09. Klub mal v tom čase 586 členov a jeho predsedom bol architekt Edgar Vyslouchil

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: spektrum@stuba.sk

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá jeho autor. Redakcia nemusí súhlasiť so všetkými publikovanými názormi.

Zodpovedná redaktorka: Iva Šajbidorová **Grafická koncepcia:** Karol Rosmány **Grafická úprava:** Ivan Páleník **Fotografka:** Etela Križiková **Redakčná rada:** Emília Bednárová, Kvetoslava Ferková, Maroš Finka, Miroslav Hutňan, Ladislav Javorčík, Milan Kolesár, Peter Kostka, Zuzana Mokošová, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda.

Tlač: Vydavateľstvo STU, Bratislava. **Registrácia:** MK SR 1334/95. **TS:** 09. ISSN 1336-2593. Nepredajné. **Uzávierka čísla:** 9. novembra 2005.